

DOMOVINA

Štev. 17.

V Ljubljani, 25. aprila 1919.

Leto II.

Regent Aleksander pride v Ljubljano . . .

Ljubljana se pripravlja na velik praznik. Na najlepši praznik odkar obstoja. Pripravlja se, da v imenu celega osvobojenega slovenskega naroda kar najsvečaneje in najsrdneje pozdravi svojega vladarja. — Stoletne sanje so se uresničile, razbite so stene ječe, v kateri je bil slovenski narod dolga stoletja zaprt, da ni mogel živeti tako, kakor so živeli drugi svobodni narodi po svetu.

V naše slovensko stolno mesto prihaja čisti sin onega naroda, ki ni preje miroval, dokler ni strl svojih največjih sovražnikov, onih sovražnikov, ki niso dopustili, da bi bedna srbska raja mogla enkrat mirno obdelovati svoja polja, ki so ga hoteli večno gospodarsko tlačiti, da bi živel vekomaj življenje berača. Danes leži na tleh sovražnik Srbov in sovražnik Slovencev. Solnce lepšega življenja vstaja izza gora. Prihod regenta Aleksandra v Ljubljano pomeni živo znamenje naše svobode, živ dokaz, da smo se združili Slovani na jugu Evrope v eno veliko in — upajmo — močno državo, ki bo s trdom in umom svojih državljanov odstranila vsa polena, ki še leže na poti, ki pelje v ono srečo, kjer ima vsak človek iste pravice in iste dolžnosti: pravico telesno in duševno dobro živeti, dolžnost pridno in pošteno delati. Bivanje regenta Aleksandra med Slovenci naj pomeni, da smo Slovenci, Srbi in Hrvatje postali en narod, en državen narod. Regent Aleksander pride k nam sam — pa za vse Srbe in Hrvate in njegova navzočnost naj nam govori, da si hočemo s skupnimi močmi, s pravičnim razumevanjem potreb, urediti svoje bodoče državno-gospodarsko in kulturno življenje. V tej zavesti hite temu živemu simbolu (znamenju) naproti vsa čista slovenska srca polna pozdravov in želja! V svoje domove sprejemamo njega, ki je nositelj naših uresničenih sanj, naših gorečih upov!

Enega vladarja, enega gospodarja mora imeti vsaka država, kakor mora imeti vsaka družina, vsaka kmetija svojega gospodarja. In ako ima kmetija dobrega gospodarja, je vse dobro. Kar je slabega in škodljivega dober gospodar odstrani, ker hoče, da bodo vsi sinovi in vse hčere dobro in srečno živeli. Vso družino ljubi z enako ljubeznijo, vsakemu deli dobrote z enako dobro roko. To dela dober gospodar zato, ker vé, da je njegova moč in pravica izšla iz družine, da so mu oče, bratje in sestre dali to moč. Dober gospodar gospodari z ženo in razumnimi otroci; on se z njimi posvetuje, kako bi bilo bolj pametno in koristno, ničesar ne ukrene, kar bi družini škodovalo, čemur bi se družina protivila. — Gospodar sam brez pomoči družine, ne premore ničesar, družina brez gospodarja je kakor zbegana čreda.

Država ima tudi svojega gospodarja, ga mora imeti. Kako se ta imenuje, je postranska stvar. Država je velika družina, država je sestavljena iz samih družin. In ako naj bo v državi dobro življenje, telesno in duševno, mora biti v njej dober gospodar, ki z enako ljubeznijo skrbi za vse svoje ljudi. Vladar, države gospodar, mora gospodariti s pomočjo vseh družin, ne pa samo z bogatejšimi in vplivnejšimi. To so zahteve, katere ima ljudstvo do vladarja. Vladar se ne sme obdati samo s takimi ljudmi, ki mu

svetujejo in pomagajo pri velikem državnem gospodarstvu, kateri zastopajo samo koristi enega stanu; okoli vladarja morajo biti oni ljudje, katere ljudstvo, posamezni sloji sami določijo, da pomagajo vladati. Ves narod mora imeti pravico vladati.

V zavesti, da bo regent Aleksander resnično ljudski vladar, da bo v njem v najvišji meri pravica in ljubezen, v tej zavesti ga pozdravljamo, mi dosedaj teptani in brezpravni. V njem, kot v zbrani, posebljeni ljudski moči, vidimo svojo bodočnost.

In ker je v Tebi, regent Aleksander, posebljena ljudska volja, ker smo v Tebi mi, zato ne padamo pred Te v strahu in trepetu, ne pojemo Ti pesmi, kakor se jih poje Bogu. — Tebe ljubimo in spoštujemo, ker v Tebi ljubimo in spoštujemo sebe, svojo bodočnost. Ljubimo in spoštujemo Te z vso ljubeznijo našega čistega slovenskega srca!

Ko prideš k nam, poglej na naša cvetoča polja, ki se solze v jutranji rosi, poglej nam v oči in tam boš videl težko solzo. Otri nam to solzo — reši nam brate ob morju in na Koroškem!

Osebno-dohodninski davek.

Po deželi pravijo temu davku »davek od denarja«. Prej ga pretežna večina ljudi na deželi ni poznala; vojna pa je tudi to poznanje prinesla. Danes je ta davek razširjen, kakor kuga po deželi. Ni je skoro hiše, v katero ne bi priromal takozvani plačilni nalog. Brez usmiljenja roma in straši. Pray nič ni izbirčen. Bogatina in berača, oba običe, enemu napove malo več, drugemu malo manj, kakor je dobre ali slabe volje. Po ramah potrka in prestraši tistega srečnega posestnika, ki je vso vojno sedel lepo na varnem, se debelil in smejal, kako so drugi hodili na dopust in zopet odhajali na fronto — ravnotako pa prestraši tudi tistega kmeta in tisto hišo, v kateri je gospodar ali vsi sinovi celo vojsko nosil vojaško suktno in moral gledati, kako domačija in vse gospodarstvo propada. — Revno in ubogo ljudstvo, ki je vojski moralo dati vse: življenje in premoženje, so tolažili v njegovi bridkosti in jezi: »Nič ne marajte! Ti ljudje, ki so danes oproščeni, da kupujejo za vojaštvo žito in živino, (in zraven bogate seveda), da oddajajo za vojaštvo les in druge potrebe, bodo tudi trpeli. Prav nič ne bodo na boljšem; ko bo enkrat mir, jim bodo naložili tako visoke davke, da bodo imeli še škodo. Če pa ravno škode ne, pa bodo vsaj na to prišli, kakor so bili pred vojno.« Ljudstvo je take besede čulo z zadovoljstvom, bile so mu v tolažbo v onih časih, ko je največ trpelo, sosed zraven je pa doma sedel, bogatel in ostal — zdrav.

In danes? Ljudstvo je bridko razočarano! Vsi oni mnogoštevilni dobičkarji po deželi (nakupovalci in zbiralci žita in živine in krme itd.), ki so uživali same dobrote vojne, si manejo roke. Znali so v svoji prebrisanosti marsikak dobiček utajiti, revež pa je neroden in prepošten in takoj ga zasači slavna davčna oblast in mu obdači vsak krajcar. Pri tem pa ne upošteva prav nič dejanskih razmer. Plačilni nalog za osebni davek prav nobenih dohodkov, ampak celo izposo so tako dobili celo ljudje, nele da niso imeli levati so si morali. — Moški pri vojakih, ženske so doma nadčloveško trpele in ako so enkrat morale oddati skoro zadnjo kravico iz hleva, ki je bila plačana le z eno

kronco več kakor 1600 kron, že ji sedi davčna oblast na vratu. Te kronce so kaj gladko in hitro porabili za grozno drage potrebščine, kajti polje jim je za preživo pre malo rodilo. Ko bi bil mož ali sin doma, bi z drugim postranskim delom prislužil za tekoče potrebščine, ker ga ni bilo (ne po lastni krivdi seveda), je romala kravca iz hleva — in danes je v hiši kot v zasmeh vsej pravičnosti, pridnosti in poštenosti — plačilni nalog.

Ako bo davčna oblast v sedanjih že itak skrajno nezadovoljnih časih pri davkih, posebno pri osebnem davku postopala po starem šimeljnu in se ne bo ozirala na resnične dejanske razmere pri posameznih hišah, potem mora ravno oni del našega naroda, ki je v vojski največ trpel, izgubiti prav vso vero v pravičnost in v novo državo. Že od davna so ravno davki najbolj kočljiva in razdražljiva točka v kmetovem življenju — kaj pa šele danes! Zlasti, ako so davki tako krivični, da se to kar »ošlata«.

Razumnejše ljudi po deželi prosimo, da kmete v onih slučajih, v katerih se jim je očitno storila krivica — in krivic kar mrgoli — podpirajo s sveti in dejanji, da ljudstvo v svoji veliki veri v drugačno pravičnost v novi državi ne bo ogoljufano! Grozen je človek, ki spozna, da je ogoljufan!

O živinoreji.

V Banatu in Bosni ter po večini tudi v Hrvatsko-Slavonski bomo imeli veliko nadprodukcijo žita, ki bo z lesom, ki ga ima še Bosna in Hrvatsko-Slavonska, tvorilo glavni vir dohodkov in gospodarskega blagostanja teh dežel.

Slovenija bode, kar se pridelovanja žita tiče, s težavo krila komaj svoje lastne potrebe. Ako si bomo pa v gozdu iskali več dobička, tudi ne bomo mogli dolgo tekrovati s sosednjimi pokrajinami, ker je lesno bogastvo teh mnogo večje. Nasprotno, če bo kuce pogosto obiskaval naše gozde in si bomo le s prodajo lesa iskali kapitala, bo lesnega premoženja pri nas kmalu konec. Gozd raste počasi in če smo ga danes izsekali, smo ž njim opravili najmanj za 40 let.

Ostane nam edino živinoreja, ki vsaj kvalitativno presega sosednje dežele in za katero ima naš kmet precej zdravega smisla. Za našega kmeta je bil hlev vedno glavni vir dohodkov in ta mu bo moral ostati še nadalje.

Če pa hočemo, da z našo živinorejo ne bomo samo doma dobro shajali, ampak stopili ž njo tudi na trg in tam lahko tekrovati bodisi po kakovosti, bodisi po količini, se moramo našega hleva in zboljšanja živinoreje oprijeti z vso vnaemo in dolžnost javne uprave pa je, da to važno panogo gospodarstva podpre z vso skrbjo.

V naslednjih člankih se čemo pečati, kaj se je dosedaj delalo in storilo za živinorejo, kako moramo izrabiti vse naravne ugodne predpogoje, ki nam jih nudijo naši kraji za uspešno živinorejo in kako naj živinorejca samega izobrazimo, da bo svoji nalogi kos. Nadalje čemo opisati važnost organizacij (živinorejske, mlekarke, zavarovalne, centralne klavnice) in pa dolžnosti oziroma vpliv javne uprave, ki ga mora imeti do teh,

Prav tako se bomo pečali z načinom, kako bo treba kriti potrebe naših domačih mest in industrijskih krajev in kako bomo šli z blagom, ki nam ostane, na trg k drugim državam.

Govorilo in pisalo se je o živinoreji mnogo. Delalo se je na polju živinoreje tudi mnogo, a žalibog moramo reči, da bi bilo bolje, ko bi tega dela, vsaj v poznejših letih s strani javne uprave ne bilo, ker je več škodilo, nego koristilo.

Ko bi naš kmet sam ne imel toliko zdravega razuma za stvar in bi se z vso trdovratnostjo ne upiral raznim novotarijam, bi danes v gorenjskih okrajih ne imeli precej dobre in čiste pingavške pasme, ampak čisto gotovo bi že bila pomešana s simodolsko, če ne celo z montofansko pasmo. Le srečnemu slučaju se ima naprimer zahvaliti kranjski okraj, da se je odkrižal simodolske pasme, ki so mu jo pred leti hoteli vsiliti. — Kako se je na Dolenjskem in Notranjskem zabavljalo čez kmete, ki niso imeli smisla npr. za simodolsko pasmo in ravno tem trdovratnežem se imamo zahvaliti, da imamo danes vsaj nekaj še stare udomačene sive pasme, ki je boljša, kot druge nove, ki so jih tja doli presadili.

Vsa napaka je bila v javni upravi, ki je to velevažno gospodarsko panogo dala v roke ljudem, katerih strokovna zmožnost je bila daleč pod ničlo in ki so mesto stvarnega resnega dela uganjali »šport« v naši živinoreji ter menjavali pasme in plemena, kakor kaka mestna gospodična svoj klobuk.

Tako so poskusili z montofansko pasmo, menda samo zato, ker jim je ugajala siva barva. — Žival sicer v algavskih krajih dobro uspeva, a gospodje seveda niso pomislili in vprašali tudi ne, so li klimatične, življenjske razmere naših krajev ali sestava tal vsaj delom podobna onim tam, odkoder živina izvira. Niso pomislili, je li ta pasma sploh zdrava ter so prešlišali sivarilne klice iz sosednje štajerske, kjer so s to živino tudi poskušali in so e vrezali. Ne, pokusiti so hoteli sami in so doživeli fiasko in zraven je pa šlo najmanj 2 milijona kron po vodi.

Manica:

V službi „Rdečega križa“.

Leto 1914. je bilo v resnici krvavo leto. Grozote vojne si lahko opazoval ne le na bojnem polju, nego po vseh mestih. V raznih javnih poslopih, na pr. v šolah, vojašnicah, da še celo po nekaterih privatnih hišah, se je nastanil »Rdeči križ«, kamor so dovažali več ali manj ranjene vojake.

Pretrajljivo je bilo gledati te »smrtnice«, stokajoče in pojemajoče v posteljah. Enemu je manjkala roka, drugemu noga, tretji je bil prestreljen skozi pljuča itd. Prej tako cvetoči ljudje, so bili zdaj živi okostnjaki, sestradani, izmučeni, duševno in telesno končani.

Pri pogledu na te nesrečne žrtve, moral si nehote drgetati od groze, pesti so se ti krčile, iz ust ti je bušnila strašna kletev:

»Bodi stokrat prokleta, ti katoliško-svinjska Avstrija, ki si na tako nečloveški način pokončala naših ljudi najlepši cvet!«

Tudi deželna glavarica kranjska je hotela nekaj vojaških ranjencev nastaniti tik svojega stanovanja v bogato opremljenem deželnem dvorcu.

Mar jo je k temu sililo usmiljeno srce? »Ne!«

Gospa glavarica ni bila usmiljena, pač pa ohola, častiželjna ženska. Pri vseh društvih, pri vseh javnih napravah je hotela le ona imeti odločilno besedo. Ker je kot deželna glavarica, zlasti pri klerikalcih — ki so bili pred vojno itak vedno na površju, — imela velik vpliv, se je njena želja in volja vpoštevala. In tako se je zgodilo, da je bila tudi v predsedstvo »Rdečega križa« so-glasno izvoljena »milostiva« gospa glavarica.

To ji je posebno prijalo. Saj na ta način ji je bilo mogoče »ubiti dve muhi na en uda-

Povrhu je pa bila še tista nesrečna slovenska politika, ki se je udeleževala celo med plemenskimi bitki in telicami. Čas pred volitvami se je navadno določil za premovanje živine in slavnoznano je že povsod, da so se na Kranjskem pri premovanjih delile nagrade — za politično pripadnost kmeta, ne pa za dobro plemensko živino — ali kakor je pogodil ljudski glas: »Kmete so premirali.«

To je bilo žalostno poglavje pri naši živinoreji in gledati moramo, da se te razmere temeljito spremene. Pri vsakem delu in poklicu naj bo merodajna strokovna zmožnost. (Dalje prih.)

Okrajnemu cestnemu odboru v Radovljici.

Nekateri župani mislijo še vedno, da so samo zato župani, da imajo večjo priliko dvigniti svoj lastni, osebni dobrobit. Ne gre jim v glavo, da so od vseh izvoljeni in da morajo po svojih močeh in po danih prilikah skrbeti za vse občane. — Župan ni nič drugega, kakor sluga občanov, ne pa, da so občani njegovi hlapci, napram katerim uporablja razne zakonite predpise samo takrat, kadar morajo občani kaj plačati, ne pa tudi takrat, kadar bi lahko kaj zaslužili. En slučaj, kakšni župani ne smejo biti, kako izgleda župan, ki ne vidi drugega kakor sebe! — Iz Begunj v Tržič pelje okrajna cesta; to je treba v gotovi dobi na novq posuti z gramozom. — To delo se mora po predpisih oddati na javni dražbi. Da pa dražba more biti javna, je treba, da je razglašeno, kje in kedaj je dražba. Raznim posestnikom mora biti dana prilika, da se dražbe udeleže. Ti samoobsebi razumljivi predpogoji pa letos niso bili izpolnjeni, kar se tiče onega dela ceste, kateri odpade na občino Leše. Tako se je zgodilo, da so delo na cesti »zdražili« samo tisti, katerim je to gospod župan natihem povedal. Povedal pa seveda tega ni onim posestnikom, ki so potrebni da kaj zaslužijo, ampak le onim, s katerimi ima župan večje prijateljstvo.

Tako delo ni pošteno, ni socialno. To je korupcija na deželi. Ta glavni

rec«. Prvič bo po vsej deželi zaslovela kot največja dobrotnica in drugič, bo morda prešla od cesarja še kako odlikovanje. Ei, dobiti zlati zasluzni križec, to je bila ideja gospe glavarice.

A sedaj ji res ni kazalo drugače, kakor da vzame tudi ona v deželni dvorec nekaj ranjencev. Vedela pa je, da je z ranjenci precej sitnosti in dela. Tega se je pa gospa glavarica zelo bala. Zato je vzela v dvorec le malo število ranjencev, samo tri lahko ranjene vojake. To je bilo zares malenkostno število, a vendar je zadostovalo, da je smel raz strehe deželnega dvorca zaplapolati bela zastava z velikim rdečim križem, ki je glasno klicala mimoidočim:

»Tu, pod to streho, so dali dobri usmiljeni ljudje prostora ranjenim vojakom!«

Nekako proti koncu septembra je bilo, ko je neko popoldne prisopel deželni glavari ljubljanski v sobo svoje »milostive« ter jej hitel z usti in rokami pripovedovati:

»Čuješ, draga, kakšno novico ti prinašam. Dobil sem obvestilo, da pride v Ljubljano nadvojvoda Franc Salvator, soproj cesarjeve hčere Valerieje. Ogleđati si hoče vse zavode, koder so nastanjeni vojaški ranjenci. Jaz, kot reprezentant kranjske dežele, ga bom seveda na kolodvoru sprejel, potem pa vseskozi spremljal ter mu razkazoval to in ono. A ti, draga moja, imaš samo tri ranjence. To je prokletu nerodno. Kaj hočem napraviti, kako se izgovoriti pri nadvojvodu?«

»Joj, joj,« je stokala »milostiva« v smrt-nem strahu. »Pelji nadvojvoda kamor hočeš, le k meni Bog obvaruj! Kaj bi rekel, ko bi videl samo tri ranjence?«

»Ali, draga moja, to ne bo tako lahko šlo, kakor ti misliš. Glej, jaz sem deželni glavari. Torej kam naj popeljem tega »visokega situetza«, kakor v svoje stanovanje, v

greh je treba z vsemi sredstvi odstraniti, pa naj ga zagreši ta ali oni.

Prosimo cestni odbor v Radovljici, v katerega območje cela stvar spada, da ta slučaj preišče in kaznuje one, ki svojo javno lastnost, svojo uradno funkcijo izrabljajo v zasebne koristi. Župan naj dela kakor je pošteno in predpisano, ali pa naj gre, če nima sposobnost za to! Da bi vsako svar potrpeli samo radi ljubega miru v občini, to ne gre — ker samovolja meji na kaznivost.

Na dan s kmetijskimi zadrugami!

Državni preobrat se je izvršil in sedaj pričakuje vsak, da se mora namah sprebreniti na boljše! Tega pa nobeden ne pomisli, da je treba za vsak uspeh dela, smotrenega, organiziranega, neodjenljivega dela. Da bi pečena piščeta sama v grlo priletela, tega ni bilo, ni in ne bo. V potu svojega obraza se boš trudil, stoji napisano in tako je. Ne vda-jajmo se torej samo pričakovanju in varanju, ne držimo rok križem, temveč primimo za delo, ker pomoč bo prišla v prvi vrsti le od nas samih. Samopomoč, organizirana samopomoč v društvih in zadrugah je tista skrivnost, ki rodi uspehe. V združenju je moč; in ta moč bo tem večja, čim več nas bo, in merodajni faktorji nas bodo morali upoštevati in bodc, rekel bi, prisiljeni, da nam pomagajo. Samo od sebe pa ne gre; treba je najprvo z organizirano samopomočjo pritisniti in potem šele pride pomoč.

Tudi kmetu je treba združitev, organizacije. Vse se organizira in jači za boj, samo kmet naj bi ostal neorganiziran in slab. Tako ne gre. Bliža se, sicer s počasnimi koraki uresničenje napovedane agrarne reforme in treba bo, da se združijo vsi za enega in eden za vse, da bodo tudi kmetove želje pri delitvi zemlje upoštevane. Sicer pa je že sedaj toliko vprašanj, ki čakajo rešitve, kakor naša živinoreja, lesna trgovina, vinarstvo itd., da je nujno potrebno, da se zadruga, če že kje obstoje, takoj obnove in pričnejo z delom, sicer pa nanovo ustanove. Zakaj?

V zadnjem članku »Kako stojimo z agrarno reformo« je že poudarjal dr. Žerjav

deželni dvorec. To se spodobi in to tudi moram storiti.«

»Nu, dobro. Kot gost naj le pride, če že mora res tako biti. Ampak popolnoma mu moraš zamolčati, da se nahaja v dvorcu kako zavetje »Rdečega križa«. Te tri ranjence mu bomo pa že prikriili.«

»Neumne so tvoje besede, draga, zelo neumne. Vidi se, da te je strah pred nadvojvodo popolnoma zmešal in v razburjenosti prav nič ne veš, kaj blebečeš. Pomisli vendar, če mu hočem ranjence prikriti, se mora nemudoma sneti raz strehe zastava »Rdečega križa«. A če se to zgodi, kaj bodo rekli ljudje, ko bodo zapazili, da je zastava za časa prihoda nadvojvode izginila, a se takoj po njegovem odhodu zonet pojavila. In potem še nekaj. Če nadvojvodi zamolčiva, da sva dala svoje prostore na razpolago »Rdečemu križu«, potem ti povem, da se zaman trudiš za odlikovanje. Tvoj zlati zasluzni križec bo splaval po vodi za vedno!«

»Ne, ne, to se pa ne sme zgoditi, za nobeno ceno ne! Torej, nadvojvoda mora videti ranjence . . . Hm . . . aha — le čakaj. Dobra misel mi je šnila v glavo. Do deklškega liceja ni daleč. Tam je kar natlačeno ranjencev. Kaj, ko bi si ta čas od tam nekaj ranjencev izposodili? Ko bo nadvojvoda odšel, jih lahko takoj spet vrnemo. Kaj praviš k temu?«

»Bravo! Zvita si kot lisica. Jaz bi se ne bil kaj takega domislil, dasiravno so me liberalci že davno krstili za starega lisjaka.«

»Kdaj pa pride nadvojvoda?«

»Jutri ob enajsti uri bo že tukaj. Tvoja stvar je, da do tega časa preskrbiš postelje in ranjence. Vseh skupaj mora biti najmanj deset, torej si moraš vsaj sedem ranjencev še izposoditi!«

»Ne skrbi, vse se bo izvršilo v najlepšem redu!«

misel, da se ne zanašati na druge pri izvršitvi agrarne reforme in pričakovati bogve kaj, temveč da je vedno najvažnejša samopomoč in organizacija in da bo treba agrarno reformo, ki se tiče Slovenije, drugače rešiti, kakor ono v Bosni, da bo torej treba se zbrati v Ljubljani in zavzeti tozadevno stališče. Nikakor ne gre, da bi se reševalo vse po enem kopitu, to je sicer komodno, a ni zdravo. Drugi kraji, drugi ljudje, druge navade, drugi odnošaji. Individualizirati je treba kakor zdravniku tako tudi državniku.

Blagostanje kmeta zavisi od njegove produkcije, od tega, kolikor pridelal in kolikor od tega lahko proda. V vojnem času je zelo padla produkcija, ker je manjkalo živine, orodja in predvsem umetnih gnojil. Če še tako gojiš in obdeluješ zemljo, je zaman, če je ne pognojiš zadostno.

Sedaj je vojna končana in umetna gnojila iz Amerike bodo zopet prišla. Toda posameznik je vedno opeharjen od prekupcev. Ze vsled tega, da bi se umetna gnojila dobavljala ceninim potom, je treba kmetijskih zadrug, ki bodo stopile z drugimi zadrugami v stik in tako ceno dobavljale, česar je treba za kmetijski stan. Zadruga bi si nabavile stroje, ki jih ne premore posameznik, in tako podpirale pridelovanje kmetijskih pridelkov. V zadrugah pa bi se tudi zbudil prepotrebni združni trgovski duh in kmet bi s pomočjo zadruga kar najboljšo prodal svoje pridelke. In čim več in čim boljše bi prodal, tem lažje bo izhajal, tem večje bo njegovo bogastvo. Ker, kakor vidimo, je moč kmetova v tem, koliko in kako lahko proda. V enem kraju prospeva živinoreja, v drugem hmelj, v tretjem vinogradništvo; in kakor velja načelo delitev dela, da ta dela obleko, drugi čevlje, tako tudi za kraje načelo delitve produkcije, ker niso vsi kraji enaki, temveč različni. In čim več se goji pridelka, ki prospeva v kraju, temveč se ga proda, temveč ljudje zaslužijo. Iz lastnega opozovanja vem, da si niso opomogli ljudje prej, dokler niso zamogli pridelati, kar bi lahko prodali, dokler niso osredotočili delovanja na en pridelek in ga potem izvažali za drag denar, ker v izvozu je ključ do bogastva. Samo treba je, da si ljudje znajo pomagati, in to je mogoče s samopomočjo v združenju, v zadrugah.

Snujte torej zadruga; samopomoč je prva moč in pomoč.

Pa še nekaj! Le v zadrugah, v organizacijah se človek udjestvuje, posameznik tega ne more. Kdor torej hoče kaj veljati in koristiti sebi in drugim, ta naj zamisli in premislija toliko časa o potrebi zadruga v svojem kraju, da bo postala meso. Naj ne izpusti te misli. Pride čas, ko bo treba kmetu marsikaj povedati, in to bo mogel le, če bo organiziran. Pride na vrsto agrarna reforma in treba bo po organizacijah na porušenihih mestih uveljavljati svoje zahteve. Kmetije, vaša lastna korist in vprašanje čimvečjega in čimboljšega pridelka in njega prodajo, vaše blagostanje, napovedana agrarna reforma in še mnogo drugega zahteva, da se organizirate takoj. Kdor čuti v sebi dobro voljo, naj takoj začne z delom sklicanja scmišljenikov, posvetovanja z njimi sestave pravil, vpisa zadruga pri združnem registru, in potem se naj začne v ustanovljeni zadrugi plodovito delo v korist kmeta in države.

Gorenjska Vipava (Leše).

Enakost, bratstvo in svoboda, to je geslo, ki vodi vodilne može narodov v sedanjem času, ko ustvarjamo domovino in usodo naših potomcev za neznan dobo. Morda za več stoletij. Če bi šlo tu za eno ali par let, bi človek mirno gledal v svojih mislih, kako se pehajo ti in oni za vladni stolec. Ali stvar je preveč resna, kajti tu gre končno tudi za obstoj naše narodnosti, ki je prestala sicer ogromno viharjev — srečno jih je prenesla — ali glede bodočnosti ne vemo, kako bi stvar izgledala, če se ne bo vsak posameznik za stvar resno zanimal. Zdaj se ne borimo le za to, katera stranka naj zmaga, pač pa opazimo po naših krajih povsod željo, da naj nas zopet enkrat obsije solnce pravičnosti.

Osebnost sovraštvo preteklega dobe — izvirajoče iz nepravilne vzgoje, tudi sedaj pričinja poganjati svoje bilke.

Nobeden človek na svetu ni tako slab, da ne bi imel poleg sovražnikov tudi prijateljev, pa tudi ni na svetu tako dobrega člo-

veka, da bi bil brez sovražnikov. Ali vsaka stvar ima in mora imeti svoje meje. Kar nam je bilo v preteklosti v kvar, celotnemu narodu v škodo, to bomo pač opustili in mcramo tako storiti, če nočemo končno zapraviti in usužnjiti svoje svobode, ki smo jo komaj priborili.

Pri ustvarjanju ne gre za posamezne osebe ali stanove, tudi ne za to ali ono stranko, pač pa za svobodo in srečo celotnega naroda Jugoslovanov.

Pred vojno je naše ljudstvo tavalov temi nevednosti. Gorje, ki je prišlo nad nas in nad naše otroke, pa je odprlo oči tudi onim, ki se niso zavedali, da svet potrebuje vsakega posameznika.

Toda kaj sedaj? Kam? Kako? Zakaj? Na ta vprašanja naj nam odgovore možje, ki hočejo biti naši voditelji.

Pri nas smo imeli dva shoda S. L. S. Pod naslovom te stranke je dr. Šusteršič s svojimi pomagači zanesel med naš narod seme divjega sovraštva, ki je doseglo svoj višek v napadih v časopisju.

Stvarnik je svet ustvaril tako, da vsakemu grehu sledi kazen ali pokora, pa naj bo grešnik cesar ali cigan ali pa župan, ali pa celoten narod, kakor vidimo sedaj, kako so bili Nemci za svojo ošabnost in nepoštenost kaznovani.

Na prvem shodu so bili voditelji istega opozorjeni na napake, vsled katerih je nastalo gorje.

Če se kdo resnice boji, pa naj doma za pečjo sedi, da je ne bo slišal.

Strasti prejšnjih časov so delovale tako, da je nekdo v »Slovencu« napadel mojo osebo ter doma začel med ljudstvom širiti mnenje, da je treba mene z lakoto pregnati iz Leš.

Grda razvada časopisnih osebnih bojev mora izginiti, zato jaz dopisniku ne bom sledil, dasi bi našel v naših domačih razmerah gradiva več kot dovolj.

Ker je na drugem shodu (na Veliki ponedeljek) bila izražena misel o vzgoji po volji staršev, bi pač prosil dopisnika, da naj vpraša starše — če jim je všeč, da bi bili otroci vzgojeni po njegovem načinu, posebno še ker nekateri člani S. L. S. v Lešah raz-

Gospa glavarica je imela dovolj ljudi na razpolago. In če je ona ukazala, zgoditi se je moralo na migljaj. Še tisti večer so bili oni trije ranjenci prenešeni v neko večjo sobo, v kateri je bilo že pripravljenih še sedem drugih, lepo postelanih posteli.

Drugo jutro so dobili ranjenci štiri nove tovariše - sotrpine.

Med temi časom pa, ko so polagali ranjence v postelje, tekel je glavarjev zvisti sluga, starikavi Silvester, ves v skrbeh, v gorenje prostore k »milostivi«. Srečal jo je na hodniku, ko je hotela k novim ranjencem.

»Milostiva!« hitel je ves v eni sapi, »kaj bo pa zdaj? V liceju je sicer mnogo ranjencev, a po večini so vsi tako zelo ranjeni, da jih je nemogoče prepeljati. Samo štiri smo dobili, nič več. Ura bo že kmalu deset in ne bo več dolgo, da bo nadvojvoda tukaj. Kaj nam je storiti?«

Milostivo gospo glavarico je ta vest neprijetno iznenadila. A njena »brihtna« glavarica si je kaj hitro iznašla pot iz zagate.

»Ne skrbi preveč, moj ljubi Silvester,« mu reče smehljaje. »Si bomo pa sami pomagali in ranjence »naredili«. Pojdi in hitro pokliči oba hlapca. Potem se vsi trije lepo umijte in oblecite si sveže perilo. Vlezite se v prazne postelje, nakar vas bomo obvezali. Stokati in zdihovati pa že menda sami znate.«

Sluga Silvester je kar ostrmel nad toliko prebrisanostjo svoje gospodarice.

»A vendar, milostiva,« je začel jecljaje, »ranjenci, ko bodo to prevaro videli, bi lahko potem kaj izbleknili.«

»Kdo si bo upal? Sicer pa lahko one tri prazne postelje postavite iz sobe in se zunaj vkrcate vanje. Kdo izmed ranjencev bo vprašal, kdo ste in od kod so vas prinesli? Nihče! A zdaj hitro, Silvester, hitro pravim, čas beži.«

Pol ure pozneje je bilo vseh deset postelj opremljenih z ranjenci. Najbolj so zdihovali »umetni« trije ranjenci. Kako bi tudi

ne? Prvi izmed hlapcev je imel roko kar na debelo ovito, gotovo ga je zelo bolela. Drugi hlapec je imel pa zopet nogo tako povezano, kakor bi bila najmanj trikrat prestreljena. Sluga Silvester je bil pa z obvezami kar čez ves trebuh prepasan.

Točno ob enajsti uri je posetil ranjence v spremstvu deželnega glavarja in njegove »milostive« — ki je imela na glavi mično belo havbico in lep, bel predpasnik okrog sebe — nadvojvoda Franc Salvator.

Prijazno je pozdravil ranjence, potem pristopil k vsakemu posebej ter ga izpraševal, kje se je boril, kdaj je bil ranjen itd.

Ko sta hlapca videla, da nadvojvoda vsakega posebej izprašuje, sta naenkrat prejenjala stokati ter sta se — kar je bilo najbolj pametno — potuhnili, kakor da bi spala. Le srce jima je tolklo, kakor kovaško kladivo.

Nadvojvoda, videč, da spita, je šel molče mimo njih k — Silvestru.

O, Silvester, ta dobra, zvesta duša, je bil poraben za vse, le pri goljufiji ni imel sreče. Ko ga je nadvojvoda rahlo prijel za glavo, je bil tako zmešan, da skoro ni več vedel, kje se nahaja in kaj se ž njim godi.

»No, vi ste pa eden izmed starejših vojakov, gotovo rezervist,« nagovoril ga je prijazno nadvojvoda.

»Mhm, da, da, rezervist sem že mnogo let,« je jecljal Silvester v smrtnem strahu.

»Pa kje ste bili ranjeni, ljubi moj, kje?«

»Oh, visokost, trebuh in prsi imam zmečkane, čisto zmečkane.«

»Pomilujem vas. Ali jaž sem vas hotel vprašati, na katerem bojišču ste bili ranjeni?«

»V Galiciji, gospod, v Galiciji, da. Nekei Srb me je ranil v nogo pa —«

»Srb vas je? A potem ste se borili na južnem bojišču, kaj?«

»Da, da, visokost, tako sem hotel reči, da. Na južnem bojišču mi je neki Rus vso roko pokvaril in razmesaril, oh —«

Glavar in njegova »milostiva« sta postala rdeča kakor kuhan rak. Nadvojvoda pa je rekel smehljaje:

»V začetku ste rekli, da imate prsi in trebuh zmečkan.«

»I kajpada, je zastokal ubogi Silvester, ki je vsled strahu izgubil poslednjo iskrico pameti. »Saj sem lahko ves zmečkan, ko se je pa zvrhan voz kanonov name prevrnilo.«

Nadvojvoda je prasnil v glasen smeh. Glavarico bi bila pa skoro zadela kap. I.e glavar je ostal k sreči toliko pri zavesti, da je rešil sebe, »milostivo« in Silvestra iz škripcev. Pristopil je k Silvestru, ga sočutno pobožal po licu ter dejal proti nadvojvodi:

»Kaj se je revežu pravzaprav zgodilo, še sam ne vé. Gotovo je le, da je čez trebuh res ves pretrt. Bržkone je res kaj težkega padlo nanj. Ko bo enkrat zopet pri zavesti, se bo že vsega spomnil, a sedaj, kakor vidite, se revežu še zelo meša.«

»A tako, tako,« je rekel sočutno nadvojvoda. »Ste že priden dečko!«

To rekši, ga je rahlo potapljal po rami, potem se pa obrnil proti glavarju, nakar so začeli razpravljati o drugih stvareh. Nadvojvoda je pohvalil red in snago, ki vlada pri ranjencih, pohvalil zlasti marljivo in požrtvovalno gospo glavarico ter ji pri odhodu slovesno obljubil, da bo že govoril na najvišjem mestu zanjo.

Gospej glavarici je srce od veselja pokakovalo

Zvečer istega dne sta sedela glavar in njegova gospa v svoji sobi ter se zadovoljno menila o dogodkih pretečenega dne.

»Vidiš, draga moja,« je dejal glavar in se glasno krohotal, »liberalci čeljustajo, da »farbava« priprosto ljudstvo. A midva sva danes sijajno dokazala, da ne le priprosto ljudstvo, ampak če je treba, »nafarbava« in ogoljufava tudi samega nadvojvoda.«

širjajo mnenje, da je samo oni človek pošten, kdor z njimi drži.

Kar se tiče moje osebe, ne bom zaradi tega nikogar preklinjal, ker tega sploh ne znam, kajli s kletvijo kaže človek, da v njem še prevladuje živalska surova narava in te človek ne potrebuje, če hoče biti človek. Ali proti temu pa moram vzdigniti svoj glas, da bi me taki ljudje po časopisih opozarjali na vzgojo šol. otrok, ker je vsakemu šol. otroku znano, zakaj njih starši toliko preklinjajo in ne želim, da bi končno preklinjali še mene.

Osebnost pri meni ne igra vloge, pač pa misel in spoznanje človečnosti in poštenosti.

O drugih mislih, o katerih sem nameraval dati pojasnil, a se je gospodom toliko mudilo, da mi niso dali besede, pa drugič kaj več.

V Lešah, dne 23. maj, travna 1919.

Josip Gorišek,
učitelj.

Nekdanje izjave gromovnika Viljema.

Pariški »Matin« je zbral razne izjave bivšega nemškega cesarja Viljema, ki kažejo, da je Viljem ne samo kriv, da je vojna izbruhnila, marveč da je želel vojno z najbolj nečuvveno odkritostjo. Izjave se glase: »Ako se bode tirala stvar do konca, pojdemo v Francijo. Mogoče, da se Anglija postavi proti nam in da uniči Hamburg, ali jaz bom že tudi to vprašanje uredil v Parizu.« (Tako je govoril v Strassburgu leta 1905. napram državnemu tajniku Alzacije in Lorene.)

»Vi ste videli, gospoda, kak položaj zavzemamo v svetu. Bodimo torej vedno pripravljene s potegnjenim mečem, z očmi uperjenimi proti cilju in z napetimi mišicami. Dol s pesimisti!« (Govoril leta 1905. ob odkritju Moltkejevega spomenika.)

»Naj pridejo vsi proti nam, mi smo pripravljene.« (Govoril leta 1908.)

»Mi moramo predvsem gojiti delavske sile in se potruditi, da naše oboroževanje čisto nič ne zastaja. Smatrajoč sebe za orožje Gospodovo, brez kakršnegakoli obzira na dnevna stališča in mišljenja hodim svojo pot.« (Govoril leta 1908.)

»Vzemite Pariz ali umrite! (Naredba četam dne 30. avgusta 1914.)

»Jaz sem orožje Najvišjega. Jaz sem njegov meč in njegov predstavnik. Prokletstvo in smrt vsem onim, ki ne verujejo v mojo misel in ki bi se upirali moji volji. Smrt vsem sovražnikom nemškega naroda!« (13. septembra 1914.)

»Ako boste primorani, da odidete iz Poljske, ne prizanosite niti enemu mestu in niti eni hiši. Naj ostane zemlja gola pod vašimi nogami!« (V januarju 1915. govoril četam na vzhodni fronti.)

»Francija je imela biti veliko razočaranje za moje življenje. Usojeno jej je, da propade.« (Izjava socializmom dne 12. oktobra 1915.)

»Po končani tej vojni nočem trpeti več nikakih gluposti s strani Zedinjenih ameriških držav.« (Izjava napram ameriškemu poslaniku Gerardu v oktobru 1916.)

»Bodi prepričan, da tvoje odstavljenje je le začasno. Silna roka Nemčije te bo zopet dvignila na tvoj prestol, s katerega te ne bo mogoče nihče več pahnuti. Orožje Nemčije in njenih zaveznikov se bo maščevalo nad onimi, ki so se predrznili položiti nate zločinsko roko.« (Grškemu kralju Konstantinu leta 1917.)

Ošabno je govoril in visoko se je dvigal, zato pa je nizko padel in obmolknil.

Iz listov.

»Primorske Novine« poročajo, da je nekoliko laških ekonomistov v Parizu povabilo nekaj dalmatinskih ekonomistov na razgovor. Lahki so ob tej priliki priznali neresnost svoje zahteve po Dalmaciji, toliko resnejše pa se zavzemajo za Reko. Dalmatinci so povedali, da je vprašanje Reke istotako, kakor vprašanje Dalmacije in otokov življenjsko vprašanje Jugoslavije in dostavili, da Italija s svojim sedanjem ravnanjem škodljivo samo

svojim interesom na Balkanu. Laški ekonomisti so kazali, kakor da priznavajo tudi to, diplomacija pa hodi po drugih potih.

»Trgovalni Glasnik« se bavi z vprašanjem o osnutku velike banke z ameriškim in domačim kapitalom. Centrala bi bila v Ameriki, glavna podružnica v Beogradu. Osnovni kapital bi znašal 50 milijonov frankov. Banka bi nosila ime »Jugoslovanska banka«, bavila bi se z bančnimi, trgovskimi in industrijskimi posli. Amerikanci hočejo sodelovati. Trgovski in industrijski krogi v Beogradu se jako zanimajo za ta načrt.

»Riječ SHS« se je pečala pred kratkim z izseljeniškim vprašanjem. Ker pride v Ameriki do pomanjkanja dela, pri nas pa bo nastala velika potreba dela, se bo gotovo vrnilo mnogo naših izseljencev iz Amerike. Ako računamo, da bi bilo tam samo 500.000 naših ljudi in da bi bil vsak izmed njih tekom 5 let prihranil na leto samo 45 dolarjev, bi znašal prihranek okoli 100 milijonov dolarjev ali 450 milijonov dinarjev. Ako bi se organiziralo izplačevanje teh prihrankov s pomočjo naših bank na ta način, da namesto dosedanj. plačevanja s čekom ali na tekoči račun plačamo tu v gotovini ali z dolarji, franki ali kakršnimkoli vrednotami, bi dobili lahko v svoje roke silne količine dobrih tujih valut. Zato bi trebalo, da naši renomirani zavodi otvorijo v Ameriki več podružnic in da s pomočjo prihrankov naših ljudi pokupijo kolikor mogoče dobrih vrednot in se odpošljejo v domovino.

»Jugoslavenski Lloyd« piše o našem državnem posojilu: Nehoté se moramo spomniti prejšnjih avstro - ogrskih vojnih posojil, ki so bila našem narodu tako zoprna. Pošiljali so nas v klavnico, pustošili so nam zemljo in vrhu vsega so nas silili, da dajemo svoj denar za nadaljevanje vojne proti nam samim. Tako lopovščino je mogla počenjati samo nesramna Avstro - Ogrska! Kaka razlika med prejšnjimi vojnimi posojili in sedanjim našim prvim državnim posojilom. Podpisovanje našega posojila smatramo za nekaj povsem naravnega. Razpisuje ga naša vlada za izključno naše, lastne potrebe in pod dobrimi pogoji. Oni, ki podpišejo naše državno posojilo, ne žrtvujejo nič in ne store državi nikake usluge. Oni svoj denar samo sigurno nalože, zlasti sedaj do ureditve valute. Mnogo denarja je med našimi kmeti in čisto ga brez potrebe trošijo, sedaj pa je prilika, da ta denar dobro in sigurno obrestujejo.

Politični pregled.

Jugoslavija. Naša država namerava skleniti zavezniško pogodbo z Grčijo v svrhu varstva medsebojnih interesov. — Po vsej Slavoniji se vršijo te dni mnogoštevilno obiskani shodi demokratske stranke, na katerih zlasti kmetje manifestirajo za ujedinjenje. — Minister za prehrano dr. Korošec je dal preiskati poslovanje sladkornih tvornic v Banatu. Aretirali in odpustili so večinoma vse vodilno uradništvo teh tovarn, ker so preveč delali za svoj žep. — Dne 25. t. m. se je v Beogradu otvorila konferenca (posvetovanje) železničarjev iz cele države. — Naša vlada bo sprejela v državno službo 40 čeških zdravnikov. — Črnogorska velika narodna skupščina se je razpustila. Poverjenišvo je v imenu kraljeve vlade SHS prevzel Ivan Pavičević. S tem se je Črna gora definitivno združila z Jugoslavijo. — V okraju Bjelini v Bosni je proglašen preki sod. — Nove banke dobimo koncem junija. Tedaj se bodo tudi krone izločile iz prometa. — General Hadžić je imenovan ministrom za vojno in inornarico. — Centralni urad za trgovski promet z inozemstvom je začel svoje delo. Ministrstvo je potrdilo dogovor s Čeho - slovaško republiko in z Nemško Avstrijo. — Vsa posestva bivšega črnogorskega kralja Nikolaja se bodo zaplenila v korist naše države. — Minister notranjih zadev Svetozar Pribičević je zbolel. — Brzojavni promet s Čeho - slovaško republiko je zopet dovoljen.

Slavija. Čeho - slovaška vlada je zaplenila posestva pokojnega nadvojvode Franca Ferdinanda. — Svet četvorice na mirovni

konferenci v Parizu je sklenil proglasiti Gdansko za prosto luko ter upravo poveriti Poljski republiki. — V Pragi sta se vršila dva velika shoda narodnih socializmov, na katerih so protestirali proti boljšeizmu. — Poljaki so podpisali 214 milijonov kron poljskega državnega posojila, od tega tri milijone v zlatu.

Ostali svet. Bivši avstrijski zunanji minister Czernin je bil aretiran, ker je hotel pobegniti v Švico. — Wilson je sprejel voditelja Albancev Esad pašo in zastopnika carigradskega grškega patrijarha. — V Španiji se je pojavilo boljševisko gibanje. Pripravlja se generalna stavka. — V Italiji se revolucionarno gibanje od dne do dne širi. Položaj je zelo resen. — Romunske čete so pričele prodirati na Ogrsko. Zasedle so že Debrecin. — Španska vlada je odstopila. — 1. maj je v Nemški Avstriji proglašen kot splošni praznik v vseh uradih in šolah. — Na Bavarskem so revolucionarji še vedno na krmilu. — Italijanski državni zbor se je otvoril 23. t. m. — Francoska grozi Nemčiji z orožjem, če bi ta ne hotela podpisati mirovne pogodbe. — Amerika bo odstopila ves svoj material, ki ga ima v Evropi, Franciji in Belgiji. — Švicarski zvezni svet je Nemčiji odpovedal pogodbo o medsebojnem naseljevanju. — V Delhi, bivšem glavnem mestu Indije je izbruhnila revolucija. — Egipčani, ki so pod oblastjo Anglije, zahtevajo neodvisnost Egipta. Tozadevno spomenico so predložili mirovni konferenci.

Politične vesti.

Nesoglasje na mirovni konferenci. Iz ameriškega vira se domneva, da so nastala nesoglasja na eni strani med Clemenceaujem in Wilsonom radi vojne odškodnine in gdanskega vprašanja, na drugi strani pa med Wilsonom, Lloyd Georgem in Clemenceaujem in Orlandom radi jadranskega problema. Wilson je zastopnik naziranja, da se morajo različna vprašanja o jadranskem problemu razpravljati vsako posebej, ostali trije pa smatrajo to vprašanje razrešljivo obenem. Ker Wilsons s svojim naziranjem ni imel uspeha, se ni hotel več udeležiti diskusije. Predvsem je nameraval reško vprašanje ločiti od jadranskega problema. Ostali trije in Pichon ter Sonnino so se radi tega sami posvetovali o tem vprašanju. Posvetovanja so imela namen najti srednjo pot med ameriškanskim in italijanskim naziranjem. Te poti pa dosedaj niso našli.

Italijani popuščajo? Vprašanje Dalmacije stoji ugodno? Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Italijani v Parizu popuščajo pod Wilsonovim pritiskom. Izključeno je, da bi se zedinili do 25. aprila. Vprašanje Dalmacije stoji ugodno.

Laške okupacijske oblasti zapirajo tudi Lahe. Iz Cerkevne poročajo: Na otoku Krku in Lošnju so počele laške oblasti aretirati Lahe, ker se je pojavil med njimi pokret v korist Jugoslavije. Tamošnji Lahi uvidevajo, da pomeni zedinjenje z Italijo njih ekonomsko propast.

V Italiji vre. »Corriera della Sera« poroča: Položaj v gornji italijanskih industrijskih krajih je zelo resen. V Comu je bilo razglašeno obsedno stanje, v Bergamu, Sleni in Monzi pa splošna stavka. 40.000 mož vojaštva so z juga poslali na sever.

Zveza narodov naj sodi o nemškem cesarju in njegovih prijateljih. Pariška izdaja »Chicago Tribune« doznava iz zanesljivega vira, da bo sodišče, pred katerim se bodo morali zagovarjati nemški cesar, Hindenburg, Ludendorff, Tirpitz in drugi vodje Nemčije v svetovni vojni, sestavila zveza narodov. Pravijo, da je to sodišče pooblašeno razglasiti nad krivci če treba tudi smrtno kazen.

Vjedinjenje Črne gore z državo SHS. Črnogorska narodna skupščina je popolnoma izvedla svojo narodno nalogo in je razpuščena. Z njo je prenehal tudi izvrševalni narodni odbor in je prevzel eksekutivno oblast v Črni gori poveljnik Ivan Pavičević. Na ta način je izvršeno popolnoma in definitivno ujedinjenje Črne gore z državo SHS. Poveljnik se je vrnil na Cetinje.

Romunija popuška v banatskem vprašanju. »Slobodna Riječ« javlja iz dobro poučenih krogov, da je Romunija v banatskem vprašanju zelo popuščila, tako da bo spor v najkrajšem času povoljno rešen. Romunskim politikom je bilo do prijateljskih odnošajev.

Duhovščina se organizira. Iz Sarajeva poročajo listi, da se je vršila tamkaj 17. t. m. skupščina katoliških duhovnikov, ki je odobrila politiko Jugoslovanskega kluba (Klub Slovenske ljudske stranke v državnem predstavništvu) ter sklenila organizirati svoje pristase. — Enake shode je imela duhovščina tudi na Hrvaškem. Vpreči hoče v svoj jarem kmetstvo ljudstvo. V ta namen je farovška gospoda sklenila ustanovljati v Jugoslaviji »Kmečke zveze«, ki naj bi v bodoče vozile farovski voz.

Francoska cenzura. Te dni je dospel v Zagreb odličen antantni časnikar in izjavil sotrudniku »Riječi SHS«, da je antantnemu časopisju prepovedano pisati o italijanskih nasilstvih v zasedenem ozemlju. O jugoslov. italijanskem sporu sme pisati, o nasiljih, aretacijah, deportacijah itd. pa ne.

Italijanske zahteve. London, 23. aprila. Italijani zahtevajo neomejeno pravico do največjega dela reškega mesta in luke. Zadar, Šibenik in Split naj tvorijo nekako italijansko hanzsko zvezo. Jugoslovani se sklicujejo na to, da je okolica in zaledje Reke slovenska in zahtevajo zato luko.

Gospodarstvo.

Sladkor za čebele. Deželna vlada za Slovenijo je izposlovala v Pragi sladkor za čebele ter določila, da dobi čebelarstvo družstvo za Kranjsko 3 vagona, štajersko in koroško čebelarstvo vsako po dva vagona sladkorja. Pravico do sladkorja imajo vsi čebelarji, člani in nečlani društva, ki se morajo prijavit edino le pri čebelarskih podružnicah. Podružnice imajo sestaviti nabiralne liste, ki naj obsegajo ime čebelarjevo, kraj, pošto, število plemenjakov, vrsto panjev in množino sladkorja. Roji ne pridejo v poštev. Nabiralne liste in denar naj pošljejo podružnice najkasneje do 5. maja svojemu osrednjemu društvu. Cena 6 K za 1 kg. Morebitni večji stroški se bodo doplačali pri prejemu blaga. Podružnice dobe sladkor le pod pogojem, da pošljejo same ponj po prejetju obvestila, in sicer s svojimi vrečami, ker vreče, v katerih pošlje tovarna sladkor, so iz papirnatega blaga in niso sposobne za prekladanje. Sladkor je bil te dni oddan v Pragi.

Živež prihaja. Vlada je odredila, da se od ameriških zalog živil, ki se nahajajo, odpelje takoj 100 vagonov v Slovenijo, 100 vagonov pa na Hrvaško. Za Slovenijo namenjenih 100 vagonov moke pride že prihodnje dni v Ljubljano.

Predavanja o vinarstvu. Tekom prihodnjega meseca predava vinarški nadzornik gosp. B. Skalicky »o perečih vprašanih našega vinogradništva« v naslednjih krajih: V nedeljo dne 27. aprila ob 3. popoldne v šoli v Stopičah; v nedeljo, dne 4. maja ob pol 8. zjutraj v šoli v Vavti vasi; v nedeljo, dne 11. maja ob 8. zjutraj v šoli v Metliki; v nedeljo, dne 18. maja ob pol 8. zjutraj v šoli v Tržiču; v nedeljo, dne 25. maja ob pol 8. zjutraj v šoli Sv. Križu pri Litiji in na praznik, dne 29. maja ob pol 8. zjutraj v šoli v Trebnjem. — Želeti je, da se vinogradniki predavani v obilnem številu udeležijo.

Dopisi.

Iz Žužemberka. Leta 1911 je takratna avstrijska vlada dovolila 120.000 K državne podpore tistim občinam na Kranjskem, ki so bile po suši najbolj prizadete. Denar se je nakazal Gospodarski Zvezi, da nakupi v to svrhu koruze in otrobov. Te dobrote je bila deležna tudi občina Žužemberk z ozirom na po suši hudo prizadeto Suho krajino. Županstvo v Žužemberku je prejelo dva vagona koruze in en vagon otrobov, da naj to razdeli po od Gospodarske Zveze določeni ceni med ravno prebivalstvo svoje občine. In kaj se je zgodilo? Takratni župan Janez Vehovec je takoj potrebno ukrenil, da je od tega

beraškega blaga ostalo v prvi vrsti njemu kot največjemu posestniku zemljišč in mline v Žužemberku kar največ. Potem so prišli na vrsto njegovi sorodniki, katere je tudi obdaril tako, da so kot trgovci prodajali to blago po dnevnih cenah naprej. Kako pa je delil zares potrebnim, naj navedem le nekaj slučajev: Prišle so ga prosit žene iz Lopate, naj jim da koruze ali otrobov. Prosluli župan Janez Vehovec zaripljen od jeze kakor puran, pa se je zadril nad njimi: »Bejž hudič, da te ne vidim, ti ne dobiš nič. Koruza je moja, jaz jo dam komur čem, mi ne more nobeden nič.« Pride mož iz Zalisca, ponižno prosi koruze. »Je nimam več«, ga nahruli Vehovec in ga hoče odgnati. Mož čaka, prosi in ne gre. Župan se spomni, da rabi kolje za vinograd, takoj porabi priliko in vpraša moža, če ima kaj lepega kolja. Mož prikima, da ga ima — le nasekati bi ga moral. »Dobro, če mi napravite toliko butar po tej ceni, potem že dobite koruzo« rentiči Vehovec in kupčija se sklene. Nato Vehovec proti tajniku: »Tajnik, tu je ključ, daj mu 3 mernike koruze.« Imel je namreč v ta namen dva prostora, enega že praznega, v drugem pa je imel skrito koruzo. Praznega je kazal ljudem, katerim ni hotel nič dati, v drugem pa je imel koruzo za tiste, od kojih je pričakoval obilo koristi v različnih oblikah. — Čujte pa, kako je prodajal to blago ta poštenjakovič: Pri vsaki vreči je vrhu vseh itak precejšnjih stroškov vzel še 40 vinarjev več kot lastno nagrado, tako, da je na ta način spravil precejšnjo vsoto v svoj žep. Kakor se čuje, zopet plazi Vehovec okoli in zvičajno poizkuša pririti se do tega, da bi tudi sedaj dajal ljudem koruzo v Suhi krajini. Ubogi ljudje! Dobro še veste, kaj je delal Vehovec z vami za časa vojne. Kako vas je po pasje preganjal, kako je vsled svoje koristi rekviroviral huje od vojaške oblasti. Kako vas je ovajal na vse strani. Koliko družin je vsled ovadb storil nesrečnih. Koliko gorja in solza je povzročil ta človek. Kako ste mu morali tlačniti zastonj na njegovi kmetiji, kako se morale vaše žene robotati zastonj po cele dneve od jutra do večera — da vam je ta trinog podpisal prošnje za dopust vaših mož — kar je bil kot župan sploh dolžan storiti — in ste mu morali vrhu tega vlačiti v cekarjih, da so se vam šibile rame — in čimveč je pri vas čutil, tembolj je z vami srovaril, nikdar mu niste nanesli zadosti. On se je pa iz vas norčeval — da ga že od samih kokoši želodec boli in da se mu že oddaleč gabijo — med tem ko ste vi mnogokrat doma s svojimi nedolžnimi otročiči — stradali! — Čas obračuna je tu! Živimo v svobodni državi, izkoristite ga. — Pazite se, da vas zopet ne ulovi v svoje umazane mreže. — Sedaj ste svobodni — on nima nad vami nobene moči več — a le dotlej, dokler mu ne boste zaupali in si ga zopet po lastni krivdi nakopali na glavo. Potem vam bo kakor je nedavno grozil, že še hudiča pokazal, če postane zopet župan. On se je nekoč v neki družbi trkal na prsa rekoč: »Jaz sem hudič in kdor se meni zameri se hudiču zameri in jaz ne neham prej, da ga uničim.« Torej, Žužemberčani, če vam je ljuba vaša sreča in zadovoljnost, pazite, da ta človek ne zagospoduje več nad vami!

Na Bohinjski Srednji vasi je imel na Vel. nočni ponedeljek poslanec g. Adolf Ribnikar shod JDS. Shoda se je udeležilo lepo število domačinov, pa tudi precej ljudstva iz fare Boh. Bistrica. Gospod poslanec je v ljudnem govoru mirno in stvarno očrtal naše sedanje politične razmere, poudarjal osobito razliko med bivšo dinastijo Habsburgovcev in našo novo dinastijo Karadžordževićev, ki je izšla iz naroda ter živela, delala in trpela za narod svoj. Omenil je, da je naša sreča, bodočnost in rešitev, kot rešitev malega, slovenskega naroda edino mogoča, če smo zjedinjeni s Srbi, ker bi nas sicer pogoltnila italijanski in nemški imperijalizem. Zahteva po samostojni slovenski republiki je utopija. Mimogrede se je dotaknil narodnega pred-

stavništva (državnega zbora) ter omenil njegove za nas ugodne večine. Svoj nad dve uri trajajoči govor je sklenil s povabilom, naj se ljudstvo v vseh resnih potrebah zateka potom krajevne organizacije na vodstvo JDS v Ljubljani, ki bode njihove želje in prošnje na pristojnem mestu radevolje in po vsi moči pospeševala. Predsednik shoda I. Rihteršič prebere in da na glasovanje resolucijo nekaterih posestnikov, ki zahtevajo, da ljudski shod izvoli za vsako tukajšnjih treh podobčin po 3 može, ki bodo kot ljudski zastopniki izvršitev sklepov občinskega odbora in drugih javnih zavodov nadzorovali. Ko je bila ta resolucija soglasno sprejeta, se shod zaključil in razide.

Slovenska Bistrica. Krajevna organizacija Jugoslovanske demokratske stranke v Slov. Bistrici priredi v soboto, dne 26. aprila, l. ob pol 8. uri zvečer v Narodnem domu svoj drugi občni zbor, na katerem bo govoril dr. Avg. Reisman o političnem življenju in programu JDS. Po predavanju bodo volitve novega odbora, ki bo obenem sprejemal nove člane. K zborovanju, kojega se bo udeležil kot gost tudi zastopnik iz Ljubljane in Maribora, so vsi Jugoslovani iz okraja iskreno vabljeni. Na belo nedeljo pa se vrši popoldne ob 2. uri v dvorani Okrajne hranilnice velik ljudski shod. Ker se posebna vabila ne bodo razpošiljala, naj smatra vsak zaveden Jugoslovani za svojo častno dolžnost, za obe prireditvi v svojem krogu pridno agitirati, kakor to delajo tudi naši nasprotniki.

Šoštanj. Bralno in pevsko društvo Šaleški zvon je 13. t. m. ponovilo v prid Sokol. doma v Šoštanju lepo igro »Naša kri«. Igra je, kakor prvič, dobro uspela. Po končani igri se je na odru imenom igralcev doslovi v iskrenih besedah g. Kurnik od gosp. nadučitelja Koropca, imenovanega okrajnim šolskim nadzornikom v območju ljutomerskega, sv. lenartskega in za obmejne šole radgonskega okraja. G. Korovec ima največ zaslug, da je kot predsednik vseh narodnih društev v težkem, vztrajnem delu dolge vrste let dvignil male početke dramatične umetnosti v Šoštanju na nivo, na katerem je možno uspešno kulturno delo za naprej. V skromni znak hvalečnosti so mu podarili igralci in igralke, katere je takorekoč vzgojil; šopek s slovenskimi trakovi, tisto lepo trobojnico, na katero je odhajajoči vedno in povsod v najtežjih naših dneh suženjstva zvesto prisegal. Oddelek pevcev in pevk je pod vodstvom g. Baršiča zapel v slovo dovršeno lepo dve Ipavčevi pesmi. G. Korovec se je vidno ginjen zahvalil za prisrčne izraze slovesa in bodril k nadaljnjemu narodnemu delu. S tem utisom Ti sežemo v roko, dragi prijatelj, in želimo vso srečo v novem kraju Tvojega dela.

Tedenske vesti.

Novi krajevni organizaciji JDS. V Ložu se je ustanovila krajevna organizacija JDS, dne 30. marca t. l. ter si izvolila sledeči odbor: predsednik Alojzij Znidaršič, posestnik; namestnik Fran Skrbec, župan; tajnik Matija Tomšič, posestnik; blagajničarka Ana Avsec, vsi iz Loža. — Iztotako ustanovila se je tudi krajevna organizacija v Novi vasi dne 14. aprila t. l. in si izvolila sledeči odbor: predsednik M. Jug, nadučitelj; podpredsednik Fr. Modic, posestnik; tajnik St. Lenarčič; blagajnik Sojer; občinski tajnik; odborniki: Franc Ivančič, Runarsko, Peter Turk, Studenec, Andrej Zgonc, Radlek, Janez Modic, Rožance, Štefan Kovačič, Sv. Trojica, Jakob Rožanc, Sv. Trojica.

V Borovnici je priredila na velikonočni ponedeljek Jugoslovanska demokratska stranka javen shod. Ljudstva je prišlo toliko, da se je shod moral vršiti pod milim nebom. Shod je vodil predsednik krajevne organizacije gosp. Drašler. Glavni govornik je nastopil g. dr. Ravnihar, ki je v lepem govoru očrtal zunanji in notranji politični položaj.

Občinski odbor občine Pleterje pri Brezicah je vlada razpustila. Gerentom je imenovan posestnik Martin Kink, v svet pa župnik Alojzij Šoha, trgovec Rudolf Pres-

nik in posestnika Robert Ivanuš ter Franc Kozino.

Vojaški nabori mlajših letnikov 1900 in 1901 se najbrže izvedejo v mesecu maju 1919.

SHS. ali Jugoslavija? »Hrvat« prinaša na uvodnem mestu članek pod naslovom »SHS ali Jugoslavija«. Med drugim piše: Uradni naziv naše države se glasi: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ni dvoma o tem, da se naše narodno edinstvo s tem nazivom slabo dokumentira. V inozemstvu si radi tega predstavljajo zvezo treh slovanskih narodov. Vsa inteligenca naj bi nastopila proti temu nazivanju in zahtevala naziv »Jugoslavija«, kakor je to svoj čas zahtevalo Narodno veče.

Vrnitev Zrinskega in Frankopana. Dne 30. aprila leta 1671. so na dvorišču ječe v Dunajskem Novem mestu odsekali glave grofoma Zrinskemu in Frankopanu. Padla sta kot žrtve Habsburgovcev zato, ker sta se borila za svobodo svoje hrvatske domovine. Hrvati so vsako leto na najslavesnejši način praznovali obletnico smrti svojih narodnih mučnikov. Letos pa bodo v svobodni domovini proslavili njim spomin s tem, da prepelejo smrtno ostanke Zrinskega in Frankopana iz Dunajskega Novega mesta v Zagreb, kjer jih bodo slovesno položili v rakev v stolni cerkvi. Vlak z njunimi trupli pride v nedeljo, 27. t. m. v Maribor, kjer jih bo na kolodvoru slovesno blagoslovil mariborski knezoškof dr. Napotnik. Na kolodvoru bo pripravljenega prostora za 10 tisoč ljudi. Slovesnosti se udeleži tudi vsa šolska mladina in narodna društva iz Maribora in okolice. Ob 3. popoldne se odpelje vlak proti Zagrebu, kjer se pripravljajo velike žalne slavnosti. Ob celi progi bodo razobešene črne zastave. V Ljubljani se bo proslavil spomin narodnih mučnikov s slovesno črno mašo v stolnici in s predavanji v šolah. Slava Zrinskemu in Frankopanu, ki sta padla pod rabljevo roko mučeniške smrti, ker sta ljubila svojo domovino!

Shodi JDS v mariborskem okrožju. V soboto, dne 26. aprila 1919 v Studencih ob 7. zvečer v šoli. V nedeljo, dne 27. aprila 1919 po rani maši pri Sv. Marjeti o. P., po večernicah v Jarenini. — V ponedeljek, dne 28. aprila 1919 v Hočah ob polsedmih zvečer. Na vseh shodih govori državni poslanec Voglar.

Za našo armado. Belgrad, 23. aprila. Regent je je podpisal ukaz, s katerim je imenovanih okoli 500 narednikov za aktivne in rezervne podporučnike. Istočasno izide tudi ukaz o avanzma nižjih častnikov. Avanzma višjih častnikov se objavi v kratkem. Fin. ministrstvo je odobrilo za ta imenovanja kredit 2. milijonov.

Akademični slikar Ivan Vavpotič se je vrnil iz Pariza, kjer se je kot zastopnik slovenskih umetnikov udeležil otvoritve jugoslovanske umetnostne razstave.

Kako je na Dunaju. So ljudje, ki niso nikdar zadovoljni in ki hočejo, da se v par dneh vse naredi in vspostavi v normalni tir ali pa — naj vse skupaj hudič vzame. Ti ljudje, ki ne prestando zabavljajo in kolnejo vlado in našo mlado državo, so ali hudobni, ali imajo boljševiske namene ali so pa tako kratke pameti, da ne znajo resno presoditi položaja. Da bodo malo videli, kako se nam še dobro godi v primeri z drugimi sosednjimi deželami, naj malo navedemo, kako je npr. na Dunaju, po katerem je tem ljudem tako dolg čas. Na Dunaju mesa že skoro več ne poznajo. Kadar pa ga je mogoče dobiti, ima tako ceno, da si ga morejo nabaviti le vojni dobičkarji. 1 kg konjskega mesa stane na primer 48 K, 1 kg govedine 70, 80 do 120 kron. Mast je po 120 do 150 K kilogram. Za 1 kg kruha plačujejo po 30 do 36 K. Vsa Dunaj berači po ulicah za kosček kruha. Trgovine z živili in gostilne so večinoma zaprte. Ljudje uživajo skoro le prežgano juho in različno zelenjavo in prikuhe, večinoma nezabeljeno. Z eno besedo: Dunaj strada, da je groza. Ne dosti boljše je po drugih mestih Nemške Avstrije in Nemčije. Tudi na

Ogrskem je v tem oziru mnogo slabše kot pri nas. Zato pa — boga zahvalimo, da živimo v Jugoslaviji, ne hujskajmo proti nji, marveč delujmo z vsemi silami, da se naša nova država čim preje uredi v svoji notranjosti, kajti kruha bo v nji za vse dovolj.

Vpokojeni železničarji. Ker je delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani prejela z Dunaja seznam železničarjev, ki so prejeli dosedaj nezgodne rente, se izvrši tekom prihodnjega tedna nakazilo rent potom tukajšnjega čekovnega urada. Samo oni, ki do 1. maja še ne bi prejeli rente, naj se zglasijo pisмено ali ustmeno pri začasni delavski zavarovalnici zoper nezgode v Ljubljani, Šol. drevored 2 (kresija).

Ljudski shod JDS v Slovenski Bistrici. Na belo nedeljo dne 27. aprila 1919 priredi krajevna organizacija JDS točno ob 2 uri popoldne v dvorani Okrajne hranilnice v Slov. Bistrici velik ljudski shod s sledečim dnevnim redom: 1. Gospodarstvo razpuščenega mestnega občinskega odbora v Slov. Bistrici in komisarja okrajnega zastopa dr. Kramerja. Govori dr. Avgust Reisman. 2. Politično življenje v Jugoslaviji. (Kaj bo z vojnimi posojili, z avstrijskim denarjem, prehrana, naše meje in mirovna konferenca v Parizu, Italijani in Nemci, itd.) Govornik iz Ljubljane in Maribora. 3. Sločajnosti, pri katerih bo lahko vsak udeleženec prosil govornike, za pojasnila v vseh javnih zadevah. — Odkar smo vstali iz propada, kamor nas je vrgla nesrečna Avstrija, je to prvi politični shod v Slovenski Bistrici, kjer nam je še pred kratkim preroval znani nemški poslanec Wichtl narodno smrt. Prosimo torej vse zavedne Slovence, da spravijo na Belo nedeljo do zadnjega moža in žene na ta naš ljudski shod, ki naj bo obenem veličastna manifestacija jugoslovanskega Vstajenja v mestu, kjer so še v preteklem letu visele raz hiš frankfurtarice, kot vidni znak našega popolnega suženjstva.

Sokol v Št. Vidu nad Ljubljano priredi na belo nedeljo 27. aprila izlet v Tacen-Medvode. — K ti prvi letošnji prireditvi vabi odbor vse sestre in brate, kakor tudi vse prijatelje sokolstva. Zbirališče pred Cirmanom vulgo „Johanom“ ob poldveh popoldne. Na zdar!

Laški vojaki kot učitelji slovenske dece. V Štorjah pri Sežani je slovenski učitelj podučeval v slovenski šoli. Pride pa v šolo laški oficir - učitelj ter prevzame poduk slovenske dece. Otroci, ki niso bili vajeni učitelja v uniformi in ki niso razumeli njegovega jezika, so pričeli jokati. Drugi dan pride v šolo neki colonello, da vidi, kako napreduje poduk. Odpaše si sabljo ter jo položi na mizo, poleg nje pa samokres. Otroci se ustrašijo tako nenavadnega nadzorovanja, pričnejo jokati in skušajo zapustiti šolo. Nekaj jih uteče skozi vrata in skozi okno. Pred vrati pa je bila postavljena straža, ki enega vjame in ga udari. Učitelji v uniformah uvidijo, da na ta način ne bodo mogli podučevati. Prinesejo otrokom hrane in jim ponujajo denar. Otroci pa daril ne marajo sprejeti, marveč vse odločno odklanjajo, rekoč: »Nočemo pokrivač!« Ostali učenci, ki so ušli, ko slišijo svoje tovariše jokati, pričnejo kamenje metati v šolsko sobo. Oficirjem ni preostalo drugega, kot spustiti otroke domov. Od takrat ni več poduka. Slično se je dogodilo tudi po drugih vaseh na Krasu. Če bodo Lahli skušali poitalijančiti ta narod, bo to za njih tako trd oreh, da si bodo ob njem polomili svoje zobe.

Raznoterosti.

* **Srbska dvorna knjižnica.** Komisija je našla na Dunaju srbsko dvorno knjižnico, ki so jo ukradle avstrijske oblasti v Beogradu. Knjižnica se bo prepeljala nazaj v Beograd.

* **Žena.** Francoski učenjak Pasquay je nekoč dejal: Prvo svojo ženo sem si vzela »propter opus« (da dosežem smoter zakona), drugo »propter opes« (zavoljo premoženja),

tretjo pa »propter opem« (zavoljo podpore v starosti).

* **Lopovski humor.** Amerikanec, ki je čul, da se v mestni električni železnici veliko krade, je spretno opeharil uzmovnice. V žep je vtaknil prazno denarnico, le listič z napisom: »Tokrat si se, lopov opekeli« je dal v denarnico. Potem se je peljal po tramvaju, kjer je bilo res jako tesno, in kadar je vstopil, segne v žep in spozna, da je denarnica še notri. Pogleda vanjo in glej, njegovega lističa tam ni bilo več, marveč drugi z besedilom: »To je glupa šala in vi ste bedaki!«

* **Nabasana palica.** Neki revni poljski čifut je šel skozi gozd. Tu naenkrat se je pred njim prikazal volk. Čifut se je močno prestrašil in kar nehote je nameril s palico na volka. V tem je za njim stoječi logar, ki ga čifut še zapazil ni, srečno ustrelil volka. »To je božji čudež!« je vzkliknil čifut, jaz to palico nosim že 20 let in nisem vedel, da je nabasana.

* **Čudotvorni godec.** Neki spretni godec in obenem tudi dober pevec, ki pa je bil zavoljo tega jako ošaben, je bil oni dan predstavljen našemu dr. P., ki je zapazil, da ima umetnik jako slab klobuk. »To ste vi tisti glasbenik«, pravi dr. P., »o katerem sem že slišal toli pohvale?« »Ne vem, gospod — ali s tem se lahko pobaham, da imam glas, iz katerega lahko naredim, karkoli le hočem.« »Če je tako«, odgovori dr. P., »potem vam svetujem, da si iz njega napravite nov klobuk — jako ga potrebujete.«

* **Čifut ostane čifut.** Dva čifutska živinska mešetarja sta prišla h kmetu, da kupita kravo. Kmet ju je peljal v hlev, kjer je bilo precej temno. »Moj Bog, kako je ta krava suha in mršava«, sta dejala čifuta po svoji navadi pri barantiji. »Ali čakajte vendar«, je pravil kmet, »saj krave tukaj niti ni, marveč v drugem hlevu.«

* **Grožnja.** Mala Micika si je izlila juho na oblačilo in vzkliknila: »Čaj, atek, ti jih zdaj skupiš od mame!« — »Jaz? Zakaj pa bi jaz dobil, saj si ti razlila juho!« — »To je res, ali ti jih vendarle skupiš, ker nisi dosti pazil na mene!«

* **Težko čaka . . . A:** »Kedaj pa mi prinesete te nove črevlje?« — **B:** »Kadar boste te stare plačali.« — **A:** »Ej, pojdite se solit, tako dolgo jaz ne morem čakati!«

Ni prav razumel . . . Odvetnik: »Zdaj se podpišite na tožbo, sosed!« — **Kmet:** »Ali jaz ne znam pisati, gospod!« — **Odvetnik:** »Napravite tedaj samo tri križe!« — **Kmet:** »V imenu Očeta, Sina in sv. Duha. Amen.«

* **Nevarnost.** »Ko smo grabili seno«, je pripovedoval boter Jakec svojemu sosedu, »je kača pičila mojo taščo.« — »In ali je takšen kačji pik tudi nevaren?« — »Kajpada«, je odgovoril Jakec, »kača je takoj poginila.«

* **Varnost.** Nek potovalec se je hotel prepeljati preko vode. Ko je videl, da je čoln uboren, voda pa deroča, je vprašal prevažalca, ali ni prevoznja nevarna. »Seveda ni nevarna«, tolažil ga je prevoznik. Pred enim letom je tu utonil nek gospod z gospodično, ali drugi dan smo ju zopet našli.«

* **Kitajski poljub.** Neki angleški častnik, ki se je dolgo let mudil na Kitajskem, pripoveduje, da kitajske lepote prav nič ne poznajo poljubovanja. Ko je svoje dni imel z neko kitajsko devojkjo ljubavno znanje, noprotil jo je nekoč tudi za poljub. Dekle ga bržkotno ni prav razumelo, ker je to izpregovoril angleško, in častnik ji je dal samohote poljub. Dekle se je neizmerno prestrašilo in zavpilo: »Grdi ljudožer!« Kadar pa se je prepričala, da se ji ni zgodilo nič hudega, pustila se je poučiti o tej umetnosti in kmalu se je izvežbala v poljubovanju prav tako dobro, kakor naša dekleta.

* **Poljub.** Mlado lepo dekle je kupovalo v trgovini svileni blago. »Koliko stane meter?« vpraša. »Pet kron«, je odgovoril trgovec, »ali vam ga dam za poljub.« — »Torej dobro!« je odgovorila hladno gospodična,

>dajte meni pet metrov in napišite to na račun, moja stara mati bo plačala, kakor navadno, račun in od nje dobite, kar zahtevate.«

* **Učena zdravniška družba.** V znani bolnišnici na Češkem so bolniki po kosilu navadno kvartali. Nekoč so začuli korake in tu je vsak pohitel k svoji postelji. V tej hitri se je zgodilo, da se je jetičnik vlegel v posteljo bolnika, ki je trpel za vodenico, ta pa zopet v posteljo jetičnega tovariša. Kmalu so stopili noter vseučiliški poslušalci s svojim profesorjem in gospod doktor, ko je prišel k jetičnemu, nad čigar posteljo je visela tablica za vodeničnega, je učeno razlagal: »Lejte, gospoda, to je posebni pojav. Tule vodenični je bil včeraj še poln vode in otekel, danes pa je popolnoma suh. Ako mi še ob koncu leta ostane kaj časa, razložim vam, kaj je temu vzrok.« Nato je šel dalje in pri vodeničnem pravil: »Tukaj imate, gospoda, nasproten pojav. Tule jetičen človek je bil v zadnjem času neizmerno suh in mršav kakor treska, zdaj pa vidite, kako je odebel. Vzrok tega redkega pojava vam povem prihodnje leto!« Učena družba je odšla in bolniki so se ji od srca smejali.

* **Posebna bolezen.** V Ameriki je pred kratkim znorel neki profesor, ki se je domisljal, da je križ-kralj iz kvart in se bal iziti na ulico, da tam ne sreča križ-as, ki bi ga baje — zaklal.

* **Čudna bolezen.** »Meni se zdi«, je tožil bolnik zdravniku, kakor bi imel v glavi tucat kladov, v želodcu tucat klešč in v črevih me vse bode, kakor bi tam imel same žreblje.« — »To ni bolezen«, je dejal zdravnik, »to je skladišče železnine.«

* **Navihan kmet.** Nek gospod je tožil kmeta pri sodnji, da ga je z vozom podrl na tla in v blato. Pred sodiščem ni kmet na vsa sodnikova vprašanja prav nič odgovarjal. »Ta človek je mutast, kaj pa hočem početi z njim?« je vprašal sodnik tožnika. »Kaj pa še, mutast! Saj zna prav dobro govoriti, ker je na ulici vpil: Izognite se s potil!« — »Ako ste to čuli, potem ste se imeli izogniti in bi ne bili padli v blato«, je razsodil sodnik in kmeta oprostil.

* **Ženitna ponudba.** Bogat angleški zasebnik mr. Maurice Herbert je objavil v časnikih ženitno ponudbo, v kateri se je izjavil, da vzame za ženo le tisto mlado damo, ki bo znala napraviti najboljši beefsteak, angleško narodno jed. Mr. Herbert je napravil med neštevilnimi ponudbami izbiro in tekom 27 dni je zavžil v edeninosemdeseterih družinah trikrat na dan edeninosemdeset beefsteakov. Najbolj mu je ugajal beefsteak, ki ga je pripravila 25letna miss Mary Wilson. Kmalu je bila poroka. Ali po poroki je padla mična mlada gospa na kolena pred svojega zaročenca in mu priznala s solzami v očeh, da tistega beefsteaka ni pripravila ona, marveč domača kuharica. Mr. Herbert je povzdignil svojo lepo ženo, jo poljubil in blaženo dejal: »Nič ne maraj za to, ako ne znaš pripraviti beefsteakov. V zadnjem času sem se z njimi prenajedel, da jih dolgo let ne bom pogledal.«

Kaj je lepo? Ni nič lepšega, kakor je lepa nedelja, ko je človek lepo razpoložen, v žepu ima lepo polno denarnico in lahko napravi lep izlet iz Ljubljane v kako lepo vas, tam ali da lepo je in pije, lepo se kratkočasí, potem se lepo vrne domu, lepo se vleže v posteljo in potem se mu nekaj lepega sanja.

Značilen namigljaj. Ko se je Napoleon podal z vojsko v Egipt, je bil z njim tudi general Kleber, ki je bil spreten vojskovodja, a časih je ravnal brez Napoleonovega dovoljenja, kar temu ni bilo všeč. Nekoč si ga je dal Napoleon poklicati k sebi. Napoleon je bil obdan od celega generalnega štaba in ves jezen. Kleber je stopil notri, bil je visok in plečat mož, Napoleon pa majhen in suh. »General«, je zagrmel Napoleon Kleberju, »vi ste samo za glavo višji kakor jaz, ali ako boste še enkrat ravnali zoper mojo voljo, potem ta razlika med nama izgine. Pojdite!« General Kleber je ubogal.

Kosa ob kamen. Kmet je prišel v mesto, da nekaj kupi. Naenkrat se je ustavil pri prodajalnici, kjer je zijala prodajal neki ošabni mestjan. Kmet je vljudno vprašal, kaj se v prodajalnici prodaja. »Telečje glave,« se je odrezal surovo mestjan. — »Gotovo se prav dobro razpečavajo,« je odgovoril kmet, »ker je tu ostala še samo ena.«

Ključke sv. Petra. »Svetemu Petru pa je izročil Zveličar ključke nebeškega kraljestva.« Te besede sv. pisma si je dobro zapomnil Smolarjev Jurček in ko se je vrnil iz šole domu, je pripovedoval mami, o čem so se učili v šoli. Naenkrat pa radovedno vpraša: »Mamica, kaj pa se zgodi, če bi sv. Peter ključke izgubil ali skrhal, potem pač ne more nihče v nebesa.«

Držna tatvina. Uzmovič je ukradel v sobi nekega zdravnika drage preproge in ko je z njimi odhajal, ga je srečal na stopnjicah doktor, vračajoč se domu. Ali tat se ni kar nič prestrašil, temveč je začel jadikovati, da nima, kaj bi jedel, posebno pa da otroci in žena ginejo lakote. »Ponujal sem vaši milostljivi soprogi te - le preproge, ali ona jih ni hotela kupiti in tako zdaj ne vem, kaj imam početi, da z družino ne umrjem od samega glada.« Zdravnika je ganilo tatov tarnanje, dal mu je petak ter dejal: »Tukaj vzemite, kupite moke in druge jestvine, kadar pa se vam bo godilo bolje, mi lahko vrnete denar.« Lopov se je zahvalil in izginil. Doma je zdravnik svoji ženi očital trdosrčnost. Ta ni razumela njegovega govora, ali naposled še je pojasnila cela stvar. Zdravnik je izprevidel, da ga je navihani tat imel za norca, da ga je oropal in on mu je dal povrh še petak, da mirno odnese njegove preproge.

V razvedrilo.

Boj alkoholu! Mož: »Kdo pa je že zopet izpil vso slivovko?«

Žena: »Jaz, ker ne trpim slivovke pri hiši, da se že enkrat odvadiš pijačevanju.«

Dober lovec. »Ampak prijatelj, zakaj pa vendar nisi ustrelil zajca, ki je tekel mimo tebe?« — Ja, veš, jaz ne streljam rad v teku.« — »Imaš prav; tudi jaz vedno počakam, da zajec malo sede.«

Šteti! Sosed Jaka: »Zakaj pa vendar že enkrat ne popraviš svoje raztrgane strehe? Saj ti vendar dežuje v hišo!«

Matevž: »Neumnež, kako pa naj pokrijam streho ob deževnem vremenu?«

Jaka: »Ja, pa jo pokrij ob lepem vremenu!«

Matevž: »Kadar je pa lepo vreme, mi pa itak ne teče v hišo. Človek mora dandanes vsestransko štediti.«

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«

Izhaja vsak petek.
Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.
Uredništvo in upravništvo:
Sodna ulica št. 6, pritličje desno.
Inserati po dogovoru.

∴ Naročajte in širite ∴

DOMOVINO'

ki stane letno 12 K, pol-
letno 6 K, mesečno 1 K.

Sadjevec,
vino
in
kislo vodo
razpošilja
A. OSET p. Guštanj.

Odvetnik in kazenski zagovornik
dr. Alojzij Kobal
je otvoril svojo pisarno
v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 3
(skupno z odvetnikom gosp. dr. Franom Novakom).

Odvetnik dr. Josip Klepec
je otvoril svojo pisarno v Ljubljani,

Janez Trdinova ulica št. 8

(v hiši Kmetске posojilnice poleg Zveze slovenskih zadrug).

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . . . K 10,000.000.—
Rezervni fond . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Gorici (t. ž. Ljubljani) in Celju.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje

vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica

avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani
obrestuje hranilne vloge po čistih

2%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

➔ Sprejema vloge vsak delavnik. ➔

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog . . . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zader, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzjavni naslov:

➔ JADRANSKA. ➔

Telefon št. 257.